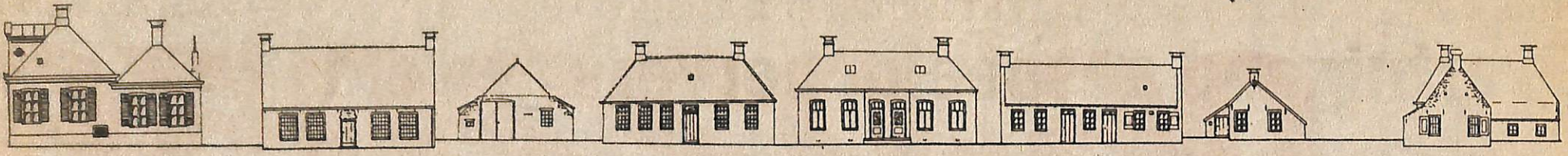

Wat 28.87

Deel Warffum Openluchtmuseum

Ons land kent een aantal openluchtmusea waarvan in eigen omgeving De Zeven Marken in Schoonoord er een is en Orvelte zelfs weleens een museum-dorp wordt genoemd. Maar in bijna alle gevallen gaat het om musea waarin gebouwen van elders in het land opnieuw zijn opgebouwd. Ze worden op hun oorspronkelijke plaats steen voor steen afgebroken, zorgvuldig verpakt en op de plaats van bestemming met evenveel zorg weer opgebouwd. Op die manier ontstaat een openluchtmuseum, een museum-dorp, een verzameling bezienswaardige gebouwen die evenwel van oorsprong nooit op die plaats hebben gestaan.

Het Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum maakt daarop een unieke uitzondering. Uniek niet alleen omdat het hele museum - op twee gebouwen na - bestaat uit gebouwen en pandjes die daar al van oudsher hebben gestaan, uniek ook omdat het het een onlosmakelijk deel van het dorp zelf uitmaakt.

Terwijl het moderne verkeer als het ware vlak voor de doorgaans kleine raampjes van de woninkjes voorbij raast, is het alsof binnen de bewoners zó kunnen terugkeren, alsof zij even een boodschap-op-de-hoek aan het doen zijn...

Bie Koboa...

Het begon allemaal toen een klein huisje aan de Hoofdstraat onbewoonbaar werd verklaard. Er werd een bordje met die tekst op de deur gespijkerd en het was te verwachten dat het bouwvallige pandje binnen niet al te lange tijd zou worden afgebroken. Nu was dat op zich niet zo verwonderlijk, want wat de laatste jaren als „woonhuis” had dienst gedaan, was voorheen al een dorpskroegje met winkeltje (uit omstreeks 1850) geweest; Koboa Werkema was er de herbergierster. Toen zij het pandje om welke reden dan ook verliet, werd het dus woonhuis en het zou helemaal van de aardbodem zijn verdwenen als niet een attente ingezetene van Warffum op het idee was gekomen het voor het nageslacht te bewaren. Hij kocht het pandje en ging het restaureren. Dát was het begin van het huidige, interessante openluchtmuseum.

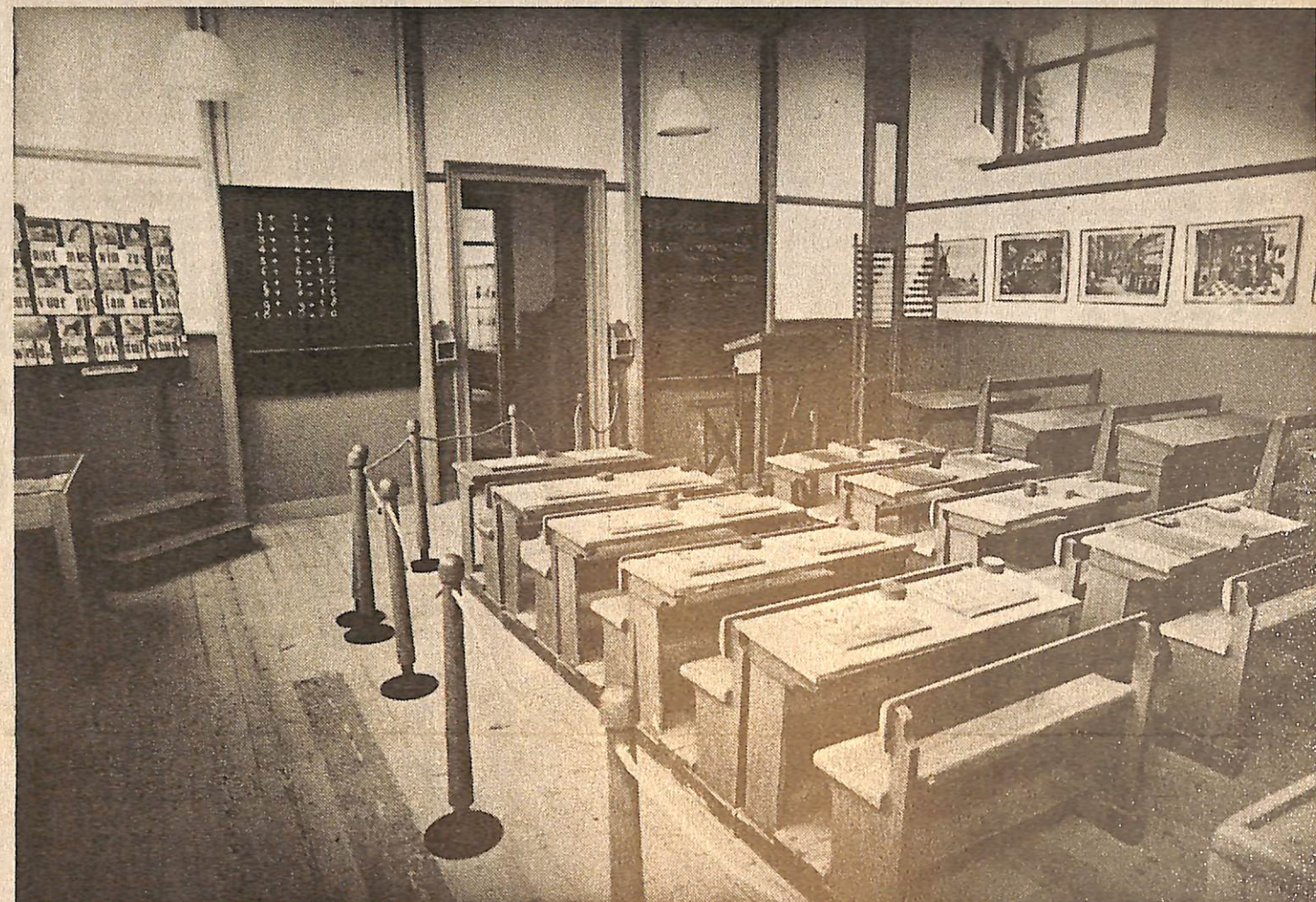
Wie er nu een bezoek brengt, komt door datzelfde winkeltje annex kroegje - dat heel toepasselijk „Bie Koboa” heet - in het museum: een verzameling woningen en andere gebouwen die altijd op de plek hebben gestaan en daar ook door ingezetenen van Warffum bewoond of gebruikt zijn geweest.

Winkeltje uit 1900

Dat winkeltje is trouwens zelf al een bezienswaardigheid, want het is helemaal teruggebracht in de stijl van een dergelijk zaakje in van alles-en-nog-wat uit het begin van de negentiende eeuw. Achter de houten toonbank staan op planken tegen de muur oude trommels, er zijn stopflessen met snoepgoed, kortom, het is een winkeltje waarin je je ogen direct al flink de kost kunt geven.

Zie je bij het begin van het bezoek af van een kopje koffie, komt achter „Koboa” op een klein binnenpleintje terecht waar richtingsbordjes aangeven wáár u wát kunt vinden.

Daar staat ook, helaas wat verscholen in een flink uit de kluiten gewassen struik, een zware ijzeren T-balk met daaraan bevestigd een - eveneens vertikaal staande - om zijn lengte-as draai-bare houten paal. Diepe groeven in de houten paal laten zien dat er „iets” langs geschuurd of gerold is. Helaas ontbreekt voor de bezoekers de aanduiding dat het hier gaat om een paal die vroeger in de bocht van een kanaal stond.....

over het land komen te liggen omdat de in zijn tuig voortzeulende schipper al de bocht om zou zijn, als het schip nog moest volgen en alle kans had in de wallekant vast te lopen. Daarom in zo'n bocht die paal, waar de lijn over de rol liep om zodoende de jaaglijn wat aan de wallekant te houden.

Daglonerswoning

Dwalend van het ene naar het andere pand, verbaas je je er over dat dáárin vroeger - en nog niet eens zo heel lang geleden - hele gezinnen hebben gewoond..... Dat is met name het geval in 't Venhoes, een eenkamer-woning uit omstreeks 1790. Zij werd ingericht als een daglonerswoning uit het begin van de negentiende eeuw. En dan kijk je met grote ogen naar dat ene kamertje waarin zich het hele (familie)leven van zo'n dagloner zich afspeelde: kinderen werden er geboren, men was er ziek temidden van de kookluchtjes, er werd gebeden en gegeten, men ging er dood, er heerste vreugde en verdriet.

Dan was het later daaraan gebouwde grotere huis meteen al een hele vooruitgang. Zo ook vergaat het de bezoeker van 't Schippershoes, een dubbele woning uit omstreeks 1850. Dit is een van de twee panden in het museum die niet van oorsprong op de huidige plaats stonden. Dit schippershuisje is afkomstig uit Termunterzijl waar het onder de slopershamer dreigde te verdwijnen. Gelukkig is het nu op een uitstekende plaats voor het nageslacht bewaard gebleven. Vooral kinderen zullen met grote ogen naar dit soort interieurs kijken, niet begrijpend dat in dergelijke huisje mensen - en ook kinderen - leefden.....

Van heel andere aard is de kosterij, een pand dat uit de aard van de bewoning al direct heel anders is gebouwd en ingericht. Van oorsprong dateert het pand uit de zeventiende eeuw, maar zijn huidige vorm kreeg het in 1887. Nu zijn er twee stijlkamers ingericht.

In het Huis Markus, dat voor de helft bij het museum behoort en voor de andere helft door een ingezetene van Warffum wordt bewoond, heeft vroeger de joodse koopman Abraham Markus gewoond en mede daarom is het pandje-met-

winkeltje nu ingericht als joodse slagerij rond die tijd.

Authentiek

„Het leuke van dit museum is”, vertelt museum-assistent mevrouw A. v.d. Werf, „dat het in feite allemaal huisjes uit Warffum zijn. Het is echt niet de bedoeling om met een zekere regelmaat huisjes of andere panden van elders naar hier over te brengen. Alleen in noodgevallen, zou ik bijna zeggen, zou dat het geval kunnen zijn. Maar voor het overige willen wij het allemaal laten zoals het is, alleen in de toekomst wellicht nog enkele ons omringende panden aankopen en in oude staat terugbrengen. Daarmee bereik je dat het een authentiek museum blijft en geen min of meer toevallige verzameling van oude gebouwen en gebouwtjes”.

En zij wijst daarbij op de school die nog niet zó lang geleden bij het museum werd „ingelijfd” en waarin dit voorjaar drie lokalen voor het publiek werden geopend. Eén lokaal is teruggebracht in de stijl van een ouderwest leslokaal met de van toen bekende piepkleine, dubbele schoolbankjes, compleet met originele leesplankjes en de daarbij behorende rode doosjes vol kartonnen lettertjes, de lessenaar van de meester, platen aan de wand enzovoorts, terwijl de beide andere lokalen dienst doen als tentoonstellingsruimte. Nog dit najaar wordt een vierde lokaal voor het publiek open gesteld.

Een heerlijk, ongecompliceerd museum dat zeker meer aandacht verdient. Niet alleen ouderen zullen er met veel belangstelling enkele uurtjes kunnen zoek brengen, ook kinderen zullen er hun ogen uitkijken: naar de kleine kamers, naar het uitgestalde speelgoed her en der, naar de kleine bedsteden waarin men min of meer zittend sliep, naar een oude brandspuit enzovoorts.

Wie dan tenslotte even „Bie Koboa” neerstrijkt om van een vers gezet kopje koffie te genieten en misschien nog wel een plakje koek voor 25 cent (!) daarbij neemt, zal tot de conclusie komen dat een bezoek aan dit midden in Warffum op het hoogeland van Groningen bijna „verborgen” museum Het Hoogeland alleszins waard is geweest.

▲ Een leslokaal zoals vooral de ouderen onder onze lezers zich dat nog ongetwijfeld zullen herinneren.

▲ Tekening boven: V.l.n.r.: De Kosterij (17e eeuw), Het Vrouw Fransens Gasthuis (1768), een schutstal (midden vorige eeuw) en 'Bie Koboa' (dorpskroeg met winkeltje uit ± 1850) 't Hörnhoes (woning uit 1909 met inrichting in Jugendstil en Art Decó), Het Huis Markus (joodse slagerij uit 1835), 't Schippershoes (woning uit ± 1850) en 't Venhoes (woning uit ± 1790).

Om te weten:

Adres: Openluchtmuseum Het Hoogeland, Schoolstraat 2, 9989 AG Warffum, tel. 05950 - 22 33

Open: 1 april tot 1 november di./m/zat. 10.00 - 17.00 uur, zon- en feestdagen 13.00 - 17.00 uur, 's maandags gesloten; 1 november tot 1 april alleen groepen na afspraak

Prijs: Volwassenen f 2,50, kinderen t/m 12 jr f 1,50.